

ԳԵՂՈՆ ՐԻՏԻՆԿԻ ԲԱՆՏԻՆ

Զի կազնին ու կրնճնին գարնան մէջ
Տերեւներ կը բանան ակնահաճ,
Կախազան-ծառին բայց խիստ է տեսքն,
Արմատովն իծերէ խածուած.
Ու կանանչ եւ կամ չոր պէտք է որ՝
Մեռնի մարդ մ'ան պըտուզ չըտըւած:

Բարձրագոյն տեղն փառքի՝ է շնորհքի
Աթոռն ուր մարդ հասնիլ կը ջանայ.
Բայց ո՞վ է կանեփի որ կապով
Պիտ՝ ուզէր պատուանդան բարձրանալ,
Դաւիթնին օձիքին մէջէն որ
Նայուածքը երկինքէն կախ մընայ:

Քաղցր է պարն ջութակին նըւագով,
Երբ Սէրը եւ Կեանքը են պայծառ.
Սըրինգին ու վիճին ալ երգով
Շնորհալի է պարն.
Քաղցըր չէ բայց նըկուն ռոտով
Օդին մէջ շրջապար դառնալ:

Քըննախոյզ նայուածով, կասկածով,
Դիտեցինք գանիկա օրէ-օր,
Զարմացած թ'ամեն մէկը մեզմէ՝
Պիտի վե՞րջ ունենայ նման անոր,
Զ'ո՞վ գիտնալ է կարող թ'ինչ բոց դժոխք,
Պիտ՝ մեկնի կոյր հոգին իր մոլոր:

Բանտարկուած մարդոց մէջ չէր շրջեր
Վերջապէս այլեւս մեռած մարդն,
Դիտէի թ'անիկա Ատեանին
Ահաւոր Սեւ-Տուփին մէջն էր արդ.
Պիտ՝ բընաւ ալ դէմքն իր չը տեսնեմ,
Ըլլայ ան երջանիկ կամ դըժբախտ:

Խորտակուող գերդ նաւեր հոգմահար,
Կըտրեցինք իրարու մենք մամբան-
Առանց նշան մը տալու եւ անխօս,
Զունէինք խօսելիք ոչ մէկ բան.
Զ'ամօթով լի ցերեկն էինք մենք
Հանդիպած, ոչ գիշերն սըրբազան:

Մեր շուրջը պարիսպն էր բանտին,
 Մենք երկու մարդեր դուրս նետուած.
 Աշխարհը՝ դուրս նետած իր սիրտէն,
 Իր խրնամբը մերժած մեզ՝ Աստուած.
 Թակարդին՝ երկաթի որ մեղքի
 Կը սպասէ, մէջն էինք բռնուած:

III

Տերդըրին բակը կարծր են քարերն,
 Կաթկըթոյ պարիսպն ալ քարձր է.
 Հոն է որ, ամեն օր, օդ կ'առնէր,
 Ներքեւը երկինքի մ' կապարէ,
 Երկկողմէն մէկական պահապան
 Ձըլլայ որ մարդը կեանքն իր մարէ:

Այլապէս կը նըստէր մարդոց հետ,
 Տագնապն իր դիտող օր ու գիշեր.
 Կը դիտենք երբ լալու ելլէ ան,
 Գետնամած կամ ազօթն իր ըսէ,
 Կը դիտենք՝ չըլլայ թէ իր ձեռքով
 Կախազանը գրկէ իր քրտէն:

Բանտապետն զօրաւոր կերպով,
 Կ'ուզէր Օրէնքի գործադրութիւն.
 Բըժիշկը կ'ըսէր որ Մահն է լոկ
 Գիտական իրողութիւն.
 Օրն երկու հեղ երէցը կու գար
 Կը թողուր մէկ կարն գրութիւն:

Երկու հեղ իր մորնը կը ծըխէր,
 Օրն երկու հեղ կ'ըմպէր իր պիրան.
 Հաստատ էր իր հոգին եւ չունէր
 Երկիւղը հոն իրեն թագնարան.
 Կ'ըսէր թէ ուրախ էր որ շուտով
 Իր կեանքին պիտի վերջ տայ պարանն:

Տարօր'նակ, ինչո՛ւ բայց կ'ըսէր այդ,
 Հըսկիչն չէր յանդգնէր հարց ալ փորձ
 Ընելու: Զի որո՞ւ հըսկիչի
 Պատիժն է սահմանուած՝ իբրեւ գործ,
 Պէտք է որ շըրթնեքուն վրայ կըզոյանի
 Ունենայ, դիմակով դէմքն ալ՝ ցոց:

Այլապէս, կը տեսնես, կը յուզուի,
կը փորձէ ըստփոխել ու գրթալ-
Բայց փակուած՝ Սպանողին Ծակին մէջ,
Մարդուն Գութն արդեօք ի՞նչ կըրնայ տալ:
Ի՞նչ Գութի խօսք կըրնայ բլլալ հոն,
Եղբօր մը հոգիին օգտակար:

Ծիրին շուրջն, Խենդերու Շրջերթով,
Կ'դառնայինք երերուն, կոպտավարժ,
Մենք անհոգ էինք, գի գիտէինք՝
Սատանի սեփական էինք վաշտն-
Գլուխներով լերկ, ոտով կապարի
Խեղկատակ տեսնէր էր մեր ծաղրաշարժ:

Կը պարագօծ պարանը կը քրքրենք,
Հանկերով մաշած ու արնամոյն-
Կը շրփենք դրոներն, ու կը քրքենք
Յատակն. ու ձողերը շողշողուն-
Շարք առ շարք կ'օճառենք տախտակներն,
Կը բախինք զըրընգան դռներուն:

Կը դարձնենք շաղափները փռշուտ,
Կը կոտրենք քարեր, կը կարենք ցուլ-
Կ'ազմըկենք, կը գոռանք շարական,
Ջաղացքը կը դարձնենք՝ քրտնաթոր-
Ամեն մէկ սիրտին մէջ սակայն,
Սարսափը կը հանգչի անդոյր:

Կը հանգչէր ան անդորր, մէն մի օր
Կը սողար գերդ ալիք սիգամած-
Մենք մոռցանք յիմարին, խաբողին
Ըսպասող բախտը դառնամաղձ,
Մինչեւ օր մ'ալ գործէ մեր դարձին,
Անցանք մենք դամբանի մ' փոխէն բաց:

Դեղին փոսն՝ յօրանջող բերանով,
Կենդանի բան մը կը պահանջէր-
Ծարաւ աստաղի օղակին՝
Փոսին կար արիւն կը կանչէր,
Ու գիտցանք որ Այգը չծագած,
Բանտարկեալ մը պիտի ճօնէր:

Ներս գացինք, մեր հոգին մըտանոց
Մահուան վրայ, Սարսափին, կործանման.

Դահիճը իր պըգտիկ չամթայով,
 Մութին մէջ կը փըմտուէր իր ճամբան.
 Կ'դողայի ես երբոր առ խարխափ՝
 Մըտայ իմ թըւագիր գերեզմանն:

Այդ գիշեր, սրբահները պարապ,
 Լեցուած է'ն Ահաւոր պատկերներ,
 Երկաթէ փաղափը, վերէն վար,
 Պըտըտող գողունի ռոններ.
 Ասողերը խափանող ձողերէն,
 Կ'նայէին ըսպիտակ դիմակներ:

Կը պառկէր երագուն, որպէս թէ
 Ակնահաւ մարգի մ'մէջ երկըննար.
 Հըսկիչներն կ'դիտէին փունն անոր,
 Անկարող էին բայց հասկընալ՝
 Թէ Մահն երբ այսքան մօտ է մէկուն,
 Քաղցր այսպէս կըրնար ան քընանալ:

Քունն չի գար՝ բայց մարդն երբ կ'ուզէ լալ,
 Որ բընաւ տակաւին չէր լացած,
 Այսպէս մեմք ալ -յիմար, ստող, խաբող-
 Որ անվերջ հրակումի է'նք կեցած.
 Զ'ամեն մէկ ուղեղին մէջէն ներս,
 Ուրիշիմ՝ Սարսափն էր սողոսկած:

OSCAR WILDE

Թրգմ. Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
 (Շարունակելի)

